

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Deželno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“, opozarja slavna društva, katera še niso storila svoje dolžnosti na § 5 in 6 društvenih pravil. Obenem naj vsako društvo naznani svoje želje zaradi prošnje za izboljšanje naših plač.

Vabilo h koncertu, katerega priredi učiteljsko kamniškega okraja v prid „Učiteljskemu konviktu“ v nedeljo dne 1. decembra v dvorani zdravilišča v Kamniku. Vspored: 1. J. pl. Zajc: Čarovnica boasijska, ouvertura. 2. A. Nedved: Nazaj v planinski raj, mešani zbor. 3. F. S. Vilhar: Mrtva ljubav, tenor-solo poje g. A. Štefančič. 4. A. Nedved: Vijoličin vonj, mešani zbor. 5. Frid. Smetana: Potpourri iz opere „Prodana nevesta“. 6. R. Wagner: „Zbor romarjev“ iz opere „Tannhäuser“. 7. L. Pahor: En starček, bariton-solo poje g. R. Vrabl. 8. J. Bayer: Valček iz baleta. „Puppenfee“. 9. A. Förster: Venec Vodnikovih pesnij, mešani zbor s spremljevanjem orkestra. 10. V. Parma: „Ex“, galop. Pri koncertu sodeluje iz posebne prijaznosti „Kamniški salonski orkester“. Začetek točno ob 7^{1/2} uri zvečer. Vstopnina 1 krono. Z ozirom na blagi namen se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zborovalo je dne 7. sept. t. l. v okoliški šoli ptujski. Udeležba je bila tako obilna, kakor že ne dolgo prej; navzočih je bilo 33 društvenikov, t. j. več kot polovica. Tako je prav! Seveda, „starih malobrižnežev“ tudi sedaj ni bilo; posebno neka petrazrednica, ki ni posebno daleč od Ptuj, ni skoraj nikoli zastopana. Saj se poznamo po — „knofih“.

G. predsednik Fr. Šorn prav pristrčno pozdravi vse navzoče ter izrazi veselje nad tako obilno udeležbo. Prosi tudi navzočnike, naj se tudi v bodočnosti tako zanimajo za društvo, kakor so se dosedaj.

Na to nam predstavi 4 na novo pristopivše člane; ti so gg. J. Klenošek — sv. Vid, Leop. Arko — Nova cerkev, J. Mohorko — Manjšperg in gdč. Irena Kal iz Hajdine. Vsi smo jih pozdravili z velikim navdušenjem. Zapisnik o zborovanju dne 4. julija 1901. se nespremenjen odobri. Za tem je prišel na razgovor predlog „Schul- und Lehrerzeitung“, ki govori o združitvi vseh štajerskih učiteljskih društev v skupno delovanje pri stanovskih interesih. Razgovor se je prav živahno razvil, kar kaže, da učiteljsvo še po marsičem teži. Po daljšem razgovoru sprejel se je ta-le predlog: Skupnih posvetovanj naj se udeležijo načelniki ali zaupniki vseh učiteljskih društev.

Sedaj je prišlo na vrsto poročilo g. Jak. Kopicja o letošnjem zborovanju „Lehrerbundu“. G. govornik je na kratko in prav zanimivo poročal o tej skupščini; vsi smo mu z zanimanjem sledili. G. predsednik se mu prav toplo zahvali v imenu društva za jako temeljito poročanje. Naslednja točka dnevnega reda je vsled pomanjkanja časa odpadla in pride pri prihodnjem zborovanju na vrsto.

G. Podobnik — Hajdina, je stavil predlog, da bi se nabirali prostovoljni prispevki za spomenik pokojnega tovariša Krivca. Predlog je bil enoglasno sprejet. Isti govornik je tudi protestiral proti izrazu „Windischer Lehrer“, katerega nam dajejo ptujski nemški učitelji. Kot dan za prihodnje zborovanje se določil prvi četrtek prihodnjega meseca. Stem je bilo zborovanje končano in g. predsednik se je prav toplo zahvalil za tako obilno udeležbo. Na svidenje! —

Kozjansko učiteljsko društvo je imelo dne 3. novem. t. l. v Kozjem svoje 4. društveno zborovanje. Kakor vsako prejšnje, bilo je tudi to dobro obiskano. Kot gost se je vdeležila zborovanja tovarišica gdč. Ljudmila Umberger iz Št. Petra. Po verificiranju zapisnika zadnjega zborovanja so se reševala vprašanja glede risanja v ljudski šoli, koja je doposlal vadniški učitelj g. J. Marin posameznim šolskim vodstvom:

1. Po čem — kateri risanki — šoli poučujete? Na nižji stopnji po Tretau-ju, na višji po Eichler-ju. 2. Vam zadostuje dosednja risanka — šola? Zadostuje, snovi je še preveč ali

slabo je razdeljena. 3. Kako začnete pouk v risanju? Na tablice z nazornim poukom, v zvezke z raznim črtami. 4. Kakšne uspehe ste dosegli v risanju? Na nižji stopnji slabe, na višji še dokaj dobre. 5. Naslanjate pouk v risanju razven geometrije tudi na kak drugi učni predmet? Tudi na nazorni pouk. 6. Kdaj začnete na papir risati? V tretjem šolskem letu. 7. Kakšne iskušnje ste si nabrali glede risanja v svoji šoli in v svojem okraju? Učenci zgubijo radi suhoparnosti predmeta veselje do risanja, radi tega dostikrat nepopolni uspehi. 8. Kdaj se naj počne z risanjem v ljudski šoli? S četrtem šolskim letom. 9. Kaj se naj riše v ljudski šoli? Praktični objekti. Deklice naj rišejo na višji stopnji tudi uzorce, ki se rabijo pri ženskih ročnih delih. 10. Kaj naj nujna dobra risanka dandanes, če hočem terjatvam ljudskih šol — t. j. naroda — zdatno ustreči in zadostovati? Oblike predmetov, ki se rabijo v kmetijstvu, pri rokodelstvu in obrti (za deklice, pri ženskih ročnih delih.) 11. Rišete v ljudski šoli naravne predmete po naravni obravnavi a) z vzorcem, b) brez vzorca na šolski deski — ali ne? Na šolski deski po vzorcih. 12. Kaj mislite o Prang-ejevi ameriški metodi? Amerikanska je — za naše šolske razmere nerabljiva. 13. Znete modelirati iz ilovice? Ne. 14. Ali se naj modelira v ljudski šoli? Ne. 15. Ste za to, da se začne risati že v 1. šolskem letu izrečno po geometričnih predmetih in brez vzorcev na šolski deski, in da se v tem smislu risanje tudi nadaljuje? Ne.

Dalje je poročal tovariš g. Bračič o zborovanju „Lehrerbund-a“ dne 12. in 13. sept. v Gradcu. Omenil je tudi članka „Slovenskim učiteljem na Sp. Štajerskem — v preudarek“ (v 28. št. Tovariša), v kojem se „Štajerski učitelj“ zaganja v učit. društva, ki so odposlala svoje zastopnike k omenjenemu zborovanju ter povdarjal, da le po složnem delovanju z nemškimi tovariši moremo doseči cilje, za koje se borimo. Končno so se stavili še sledeči predlogi: a) G. Bračič: Poročila o društvenih zborovanjih naj se pošiljajo „Učit. Tovarišu“ in „Schul- u. Lehrer-Zeitung“ v ponatis. (Se sprejme.) b) G. Pulko: Učitelji naj bi se v večjem številu naročili na „Popotnika“, da nam edini slov. pedagogičski list ne izostane radi pomanjkanja naročnikov.**) c) G. Pulko prečita iz „Sch.-u. Lehr.-Zeitung“ članek „Einigungsvorschlag“ in poziva učiteljsvo, naj izreče o tem svoje mnenje. Učiteljsvo je za vsakoletno zborovanje predsednikov vseh učiteljskih društev Štajerske, naj si ona pripadajo „Lehrerbundu“ ali „Verbandu“. č) G. predsednik Moric prečita članek „Klerikalni uzor čistosti“ v „Slov. Narodu“ od 7 sept. in zbrani društveniki sprejmo sledečo resolucijo, ki se tudi pošlje predsedniku okrajnega šolskega sveta:

Z ozirom na dopis v „Slov. Narodu“ od 7 sep. t. l. pod zaglavjem „Klerikalni uzor čistosti“ zahteva danes pri učit. zborovanju zbrano učiteljsvo kozjanskega okraja, da se njega zastopnik ne udeležuje sej okrajnega šolskega sveta tako dolgo, dokler se jih udeležuje v omenjenem članku imenovani ud okrajnega šolskega sveta in ne dokaže neresničnosti članka.

H.

Konjiško učit. društvo zboruje v četrtek, dne 12. decembra t. l., ob 11-ih dopoldne v slov. šoli v Konjicah po nastopnem vsporodu: 1. Prečitane in odobrenje zapisnika zad. zbor. dne 8. avgusta t. l. 2. Poročilo g. tajnika o pretečenem društvenem letu. 3. Poročilo gdč. blagajničarice o društvenem računu. 4. Volitev odbora za 1902. 5. Določitev društvenega prispevka. 6. Vprašalna skrinjica. 7. Slučajnosti. Slabo vreme nas ne ovira, lepega pri zborovanju itak nismo vajeni! Čitajte poročilo „Z Ajdovskega“ v Učit. Tov. št. 32! Da doidete vsi, o tem je trdno prepričan Vaš vdani R. Jurko t. č. pred.

Vabilo k zborovanju „Učit. društva za celjki in laški okraj“ dne 1. dec. t. l. ob 1^{1/2} uri dopoldne v ok. deški šoli v Celji. Vspored: 1. Petje „Sirota“: Mohorjeva pesmarica, II. del, št. 11. 2. Zadnji zapisnik. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Slovensko vsenčilišče in njegova korist za slov. učiteljsvo in ljudsko šolstvo*; poroča naduč. R. Knaflič. 5. Iz šolske prakse. — K obilni udeležbi uljudno vabi Armin Gradišnik tč. predsednik.

*) Tako je prav! Ured.

**) Vsaj vsaka šola naj se naroči! Ured.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zbornje v četrtek dne 5. grudnia 1901. ob 1/2 11 uri dopoludne v okoliški šoli ptujski s sledečim vspešnim: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Društvene zadeve, 4. „Darvinizem in vzgoja“ (predavanje, preloženo od zadnjega zborovanja). 5. Slučajnosti. K mnogobrojni udeležbi prav uljudno vabi Odbor.

Književnost in umetnost.

Janka Kersnika zbrani spisi. Uredil dr. Vladimir Levec. Zvezek II. Sešitek I. Na Žerinjah. Roman. Cena 2 K 50 h. Po pošti 10 h več. Tudi ta zvezek kar najtopleje priporočamo. Za I. zvezek Kersnikovih zbranih spisov, (obsegajoč romana *Cyclamen* in *Agitator*) je priredil g. založnik jako elegantne izvirne platnice, in sicer: a) platnene v 3 barvnem tisku po K — 80, b) pol franc. (z modernim usnjenim hrbtom) K 1-70, s poštnino po 10 vin. več. Enake platnice izda tudi za ostale 4 zvezke.

Mali glumac. Zbirka igrokaza za mladež. Napisal Stjepan Širola. Tiskom i nakladom knjigotiskare Drag. Hauptfelda u Karloven. Kako u našoj omladinskoj knjizi nema do tri ili četiri sveščića igrokaza za mladež, te učiteljstvo traži posvuda dječije igrokaze, koje treba kod priredjivanja raznih školskih svečanosti, naročito u oči Božića, odlučila se poduzetna knjigo-tiskara D. Hauptfelda, te je izdala ukusno opremljenu zbirku takovih igrokaza pod naslovom „Mali glumac“. Djelo je napisao učitelj Stj. Širola, te će dobro doći i kao osobito podesna „nagrada knjiga“ za škol. mladež. „Mali glumac“ sadržaje slijedeće igrokaze: Vjera, Upanje i Ljubav. — Slava Bogu! — Dobrotvorke. — Čar badnje noći. — Dječije radovanje. — Zdenka. — Robinzoni. — Djelece stoji i Krunu, a dobiva se u nakladnoj knjigotiskari Dragutina Hauptfelda u Karloven. — Upozorujemo naše učiteljstvo i sve prijatelje mladeži na ovu veoma potrebnu i traženu knjigu!

Vabilo na naročbo. Gosp. J. Okič, glavni urednik znanih „Kneipp-Blätter“ v Wörishofen-u, naš rojak, javlja, da je na mnogovrstno zahtevo pripravljen izdati svoj potopisni roman „Der Zehnte Bruder“ (Deseti brat) v posebni izdaji. Za to vabi odjemalce k naročbi na to delo, ki se ne bo pojavilo v knjigarnah, ki pa bo vsekako zabavno in poučno obenen. Snov romana, v katerem ne bo nič izmišljenega, je zanjeta iz življenja narodov na Balkanu, med katerimi je pisatelj 12 let preživel ter vse opisano v romanu videl z lastnimi očmi. „Deseti brat“ potuje z Dolenjskega čez Hrvaško v Reko, od tam čez nekdanjo vojno granico v Bosno, Srbijo, Bolgarijo, Macedonijo v Carigrad, od tam čez Grško v Albanijo, Črnogoro, Dalmacijo, Trst in od tam domov. Knjiga, ki se pojavi pred Božičem, bo okusno vezana in naročnina znaša samo tri nemške marke (3 K 60 vin.). Na deset nakrat naročenih izvodov se dobi enajstega zastonj.

Vestnik.

Za vseučilišče v Ljubljani je vložilo prošnjo učiteljsko društvo kranjskega in logaškega šol. okraja. Vivat sequens!

Osebnosti. Nj. Vel. cesar je imenoval g. Štefana Kižniča, ravnatelja na goriškem ženskem izobraževališču, strokovnim udom c. kr. deželne šolskega sveta goriškega; minister za uk in bogočastje poveril mu je pa tudi posle deželne šolskega nadzornika za vse slovenske ljudske in obrtne šole v mestu Gorica, v goriški okolici in v gradiščanskem političnem okraju. — Na šoli Karčovina-Leitersberg sta nastavljeni kot učiteljici gospa Viktorija Lichtenwalner in gđc. Mila Schreiner, kot učitelj gospod R. pl. Kankovsky. V Laporje je prišel kot učitelj gospod Anton Hribernik. — G. Karol Hribovšek v Mariboru je imenovan članom štajerskega deželne šolskega sveta.

Zapuščina. Zasebnica Neža Bolka iz Ljubljane je zapustila „učiteljskemu konviktu“ 400 K. Blag ji spomin!

Ustanova za umirovljene učitelje. Umrli vladni svetnik gospod Ivan Mahkot je zapustil 4000 K v namen, da se napravi ustanova za umirovljene revne ljudske učitelje Kranjske. V prvi vrsti se je ozirati na tiste učitelje, ki so vsled bolezni šli v pokoj, predno so dovršili 10 službenih let, potem na take, ki so vsled bolezni šli v pokoj, predno so dovršili 40 let službovanja in končno sploh na umirovljene učitelje, ki so vsled bolezni ali iz drugih vzrokov v veliki stiski.

Nesrečna rodbina. Vdovi pri mostu v Medvodah ponesrečenega delavca Franca Černeta, ki ima sedmero malih otrok in se nahaja v največji revščini, je dež. predsednik ekscelence baron Hein, kakor čujemo, doposlal 100 kron. Naj bi ta vzgled našel mnogo posnemovalcev.

Občni zbor deželnega „Slov. učiteljskega društva“ in „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ bo o božičnih počitnicah in sicer dne 28. grudnia.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske šole v Gorici so napravile izpit učiteljske usposobljenosti te-le gospodične, in sicer: za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom Bežek Nežika, Št. Mihel, (z odliko), Božič Ana, Kamnagorica, Pavsič Karolina, Volče, Plesničar Zofija, Medana, Scheimer Ana, Opčine, Sedevčič Olga, Sv. Ivan, Skočir Ernesta, Zatičina; s slovenskim in nemškim učnim jezikom Eppich Balbina, Sežana, Jeglič Franja, Trnovo, Katnik Cecilija, Dutovlje, Magaj Nežika, Št. Mihel, (za slov. ljud. šole z odliko), Padar Evgenija, Poljane; s slovenskim, nemškim in italijanskim učnim jezikom Gržinič Josipa, Roč v Istri; s slovenskim in italijanskim učnim jezikom Godina Marija, Bazovica; z nemškim učnim jezikom Hendrych Eleonora, Trst, (z odliko) in Pirjevec Ljudmila, Trst, (z odliko).

Izpite učne usposobljenosti so pred mariborsko izpraševalno komisijo v novemberskem terminu naredili za slovenske ljudske šole sledeči gospodje in gospice: Cajko Avgust, Cernej Ana, Fisoltsch Gabrijela, Jankovič Alojzij, Kalschek Ana, Kukovec Elizabeta, Lebar Franc, Luman Ivan, Majerič Marjeta, Mavrič Karol, Namestnik Anton, Osenjak Marija, Pavlič Milena, Petovar Terezija, Preskar Roza, Sajovic Terezija, Urek Ivan, Velenčak Marija in Wudler Rudolf. Nemških kandidatov oziroma kandidatinj je bilo 9.

V pokoj je šel g. Janez Sajé, nadučitelj v Št. Jerneju, kjer je služboval trideset let. Za časa njegovega službovanja se je vsled njegovega prizadevanja razširila enorazrednica v štirirazrednico s paralelko. Zato razumemo, da moža boli, ker ga za njegov trud niti v I. plač. razred niso pomaknili. Res čudno! Kdo je kriv?

Učitelji — poslanci. Na nemškem Češkem je kandidovalo pri zadnjih deželno-zborskih volitvah dvanajst učiteljev; izmed teh jih bilo šest izvoljenih deželnim poslancem. V češkem delu so kandidovali predsedniki nekaterih učiteljskih društev in uredniki učiteljskih listov, a ni nihče prodril!

Malo šol, a dovolj žganjarij. Pri zadnji seji mestnega sveta v Lvovu je prof. Majerski med drugim povdarjal, da vsako leto raste število otrok, ki ne obiskujejo nobene šole, četudi so dolžni hoditi v šolo. V zadnjem šolskem letu je bilo takih otrok v Galiciji 8000. Šole ne obiskujejo zбоk nemarnosti staršev, šolskih nadzornikov, ali pa zavoljo malega števila šol in učiteljev. Ali zato cveto žganjarije. V Jaremču pripada na 100 huculskih družin 15 žganjarij, od katerih imajo 13 židje v rokah. Žganjarije so bile prej odprte cele noči, zdaj pa se morajo zapreti ob 10. uri zvečer. Število šol se ne povečava ali tudi število žganjarij ni manjše.

Prošnja. Nekdo, ki se temeljito bavi z glasbo in s slov. glasbeno zgodovino, me je naprosil, naj potrkam pri svojih tovariših-orglavcih, ako mu morejo priskočiti na pomoč v teh-le slučajih:

1.) Matija Mayer, kaplan pri stolni cerkvi v Celovcu, je izdal leta 1846. pri Janezu Leonu v Celovcu knjižico „Pezmarica cerkvena, ali svete pesme, ki jih pojo ilirski Slovenci na Štajerskim, Kranjskim, Koroškim, Goriškim in Benatskim, nekatere molitvice, litanije in svet križov pot.“

Na XIII. strani predgovora piše Mayer: „Jaz po nesreči muzike ne znam, sim samo nekoliko napevov, ko smo peli, v glavi obderžal in g. Bauer, učitelj muzice v Celovcu mi jih